

=====
Ref. queixes núm. 080309 i 080310 (acumulada)
=====

Assumpte: discriminació del valencià en impresos, formularis i comunicacions municipals.

Senyor,

Com vosté sap, vam rebre en esta institució sengles escrits signats pel Sr. (...) i pel Sr. (...), i que, atés que tenen un contingut idèntic, i als mers efectes procedimentals, van ser acumulats i han estat registrats amb els números indicats més amunt.

Substancialment manifestaven que l'Ajuntament de Catarroja incomplix la legislació vigent respecte de l'ús del valencià, ja que totes les ordenances municipals, impresos, fullets i campanyes de promoció institucional es realitzen exclusivament en castellà.

En considerar que les queixes reunien els requisits establits en els articles 12 i 17 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, van ser admeses i li'n vam donar trasllat, de conformitat amb el que determina l'article 18.1 de la citada llei, a fi de contrastar les al·legacions formulades per les persones interessades i per demanar que ens remetera informació suficient sobre la realitat d'estos fets i la resta de circumstàncies concurrents en este supòsit.

La comunicació rebuda de l'Ajuntament de Catarroja donava compte del que transcrivim seguidament:

“El valencià, com a llengua pròpia de Catarroja, ho és també del seu Ajuntament i, per tant, de l'Administració municipal, tal com disposa el punt 3r de l'article primer del Reglament Municipal de Normalització Lingüística de l'Ajuntament de Catarroja (RMNL, en avant), aprovat per unanimitat en la sessió del Ple de l'Ajuntament del 27 de juliol de 2001.

Consegüentment, i en este sentit, esta corporació va posar en marxa un procés de normalització de l'ús del valencià tant en l'àmbit estricte de l'Administració Local com en el més ampli del municipi.

De fet, ja en l'any 2000 es crea una plaça d'assessor lingüístic, integrada en el Servei de Cultura, i des del gener de 2001, L'Ajuntament de Catarroja compta amb una Oficina de Promoció del Valencià (OPV, en avant) a la qual hi ha adscrita una assessora lingüística, a fi de complir amb el que preceptua l'article 14 del Reglament citat, sobre l'OPV i els objectius i les competències que té atorgades este servici municipal tant en l'àmbit intern com extern. Efectivament, entre els objectius de l'esmentada OPV destaquen, per una banda, l'aplicació del Reglament precitat i la coordinació del seu desplegament, sempre dins de les possibilitats existents i en funció dels recursos disponibles; i, per l'altra, la formació i el reciclatge permanents dels empleats públics del consistori catarrojí.

En concordança amb l'esperit del susdit Reglament, i mitjançant l'acord pres per la Junta de Govern Local en la sessió de 27 de juliol de 2007, l'Ajuntament de Catarroja s'adherí a la declaració institucional de l'AVL *Cal un nou impuls per a fomentar l'ús del valencià* i assumí com a pròpia la proposta formulada per l'AVL, de manera que les mesures polítiques adoptades per l'Ajuntament de Catarroja han d'anar encaminades a promoure l'ús del valencià en els àmbits més diversos.

En definitiva, i a fi de promoure i fomentar el valencià, la majoria de documents públics propis de la gestió i de l'activitat municipal són majoritàriament bilingües. Així doncs, i sense ànim d'exhaustivitat, les campanyes institucionals, les de comunicació i coordinació del Gabinet de Premsa, les convocatòries i les actes dels òrgans col·legiats municipals, les bases de convocatòria d'ocupació pública, les ordenances municipals, els edictes i els bans, els models de l'OIACC i de Gestió Tributària, els documents de Desenvolupament Local, la Guia d'Escolarització, el Llibre de Festes, les notícies de la web municipal, etc., disposen de la versió en valencià i en castellà. I altres documents, com ara la programació cultural (i tots els documents relacionats: programes de mà, cartells, invitacions, etc.), l'Oferta Socioeducativa, el Programa d'Educació Ambiental, etc., són editats exclusivament en valencià.

Paral·lelament a les tasques pròpiament de traducció i correcció lingüístiques, l'OPV du a terme, al llarg de cada exercici, diverses campanyes de promoció social del valencià entre els diversos sectors socials de Catarroja. Així mateix, és l'encarregada de difondre entre la població les ajudes que la Conselleria d'Educació destina a les associacions, a les comissions de falles i als comerços i indústries per les activitats realitzades en valencià en l'àmbit municipal.

Atesa la impossibilitat de recollir en este informe la relació detallada de la producció documental municipal en valencià, els adjuntem una relació de documents administratius d'alguns dels servicis municipals, així com una còpia del RMNL de l'Ajuntament de Catarroja.”

L'interessat, a qui vam posar de manifest la comunicació referida, va formular les al·legacions següents:

- “(…) 1. Sols el fet de l'existència d'una Oficina de Promoció del Valencià (OPV) i d'un Reglament Municipal de Normalització Lingüística (RMNL), no garanteix el compliment de la legislació vigent per part de l'administració local. Entenem que les mesures preses per l'Ajuntament (assessora lingüística o la traducció de certs documents administratius) no s'han de considerar com a mèrits sinó com una obligació que tenen totes les administracions per a garantir els drets de tots els ciutadans de la nostra comunitat autònoma.
2. La institució local ha aportat models administratius de forma interessada i ha obviat un fet importantíssim com és la comunicació real entre el ciutadà i l'administració, motiu fonamental de la present queixa.

3. No obstant això, i com a prova evident del no compliment de la legislació vigent i, fins i tot, del mateix Reglament Municipal de Normalització Lingüística (RMNL) adjuntem instàncies presentades en valencià i les respostes a estes instàncies realitzades sols en castellà, a més d'informes i propostes realitzades per esta institució sols en castellà, així com ordenances municipals que s'han exposat al públic, abans de la seua aprovació final, sols en una llengua oficial; el castellà.
4. Entenem que amb estes decisions arbitràries es vulnera el dret que com a ciutadà tinc de rebre la informació en la meua llengua o de poder consultar expedients importants en valencià. De fet, si consultem la pàgina web municipal, resulta impossible trobar els pressupostos municipals, així com la liquidació dels pressupostos de l'any anterior en la nostra llengua. El mateix passa amb el PAI del Nou Mil·lenni que afecta a més d'1,7 milions de metres quadrats del terme municipal o amb el concert previ del PGOU que sols està redactat en castellà.

No hem d'oblidar que el valencià, com afirma la mateixa administració local, és la llengua de Catarroja i també la del seu Ajuntament.”

Una vegada conclosa la tramitació ordinària de la queixa, li demane que considere els arguments que a continuació li expose i que constitueixen els fonaments de la resolució amb què concloem.

Com vosté sap, la Generalitat Valenciana, en compliment del manament estatutari contingut en l'Estatut d'autonomia, va promulgar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, el preàmbul de la qual assenyala la necessitat de recuperar l'ús social i oficial del valencià.

La citada llei va significar, d'una banda, el compromís de la Generalitat Valenciana de defensar el patrimoni cultural de la nostra Comunitat Valenciana i, especialment, la recuperació del valencià, definit com “llengua històrica i pròpia del nostre poble”, i d'una altra banda, superar la relació de desigualtat existent entre les llengües oficials de la Comunitat Valenciana, el valencià i el castellà.

La cooficialitat lingüística instaurada per la Constitució espanyola, que reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma, no solament l'idioma castellà sinó també el propi d'eixa comunitat autònoma, va modificar notablement l'ús, tant privat com oficial, de les diverses llengües en el territori de l'Estat espanyol; és per això que les comunitats autònomes amb idioma cooficial propi han legislat en la matèria, mitjançant lleis denominades de normalització lingüística, a fi de fomentar l'ús de la llengua cooficial (especialment en aquells àmbits oficials: administració pública, educació, mitjans de comunicació, etc.) amb l'objectiu que esta assolisca cotes similars a aquelles que corresponen al castellà com a idioma oficial en tot el territori de l'Estat.

Esta necessitat de potenciar la presència lingüística de la llengua valenciana en l'àmbit de la nostra Comunitat i, especialment, en la vida social i oficial dels valencians, determina que el Govern valencià es trobe autoritzat per a dissenyar

polítiques directament encaminades a fomentar l'ús del valencià, per això la posada en pràctica d'estratègies normalitzadores, qualificables com el normal desenvolupament de les previsions contingudes en la Constitució espanyola, que considera la riquesa de les distintes modalitats lingüístiques d'Espanya com a patrimoni cultural objecte d'especial respecte i protecció, i en l'Estatut d'autonomia i la Llei d'ús i ensenyament del valencià, per la qual cosa l'Administració pública valenciana està obligada a garantir la normalització lingüística.

En efecte, el disseny de polítiques de normalització lingüística, autoritzades i plenament legals d'acord amb la normativa vigent, atesa la necessitat existent de recuperar el patrimoni lingüístic dels valencians de la situació de desigualtat en la qual es troba immers davant el castellà, troba com a límit lògic els drets reconeguts constitucionalment, estatutàriament i legalment als ciutadans d'esta Comunitat. En definitiva, la normalització lingüística no pot aconseguir-se ni ha de fer-se sobre la base de la infracció de les disposicions vigents.

Així mateix, senyoria, hem de comunicar-li que la Llei valenciana 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, dictada com a desplegament de l'Estatut, estableix en el seu art. 2 que el valencià és la llengua pròpia de la Generalitat i de la seua Administració pública, i de l'Administració local i de totes les corporacions i institucions públiques que en depenguen. I l'art. 28 de la llei referida indica que els ens locals fomentaran l'ús del valencià en totes les activitats administratives.

Els ciutadans valencians, en les seues relacions amb els poders públics, tenen dret (un dret territorialment delimitat) a usar la llengua cooficial que trien i este dret, conseqüentment, genera en els poders públics la corresponent obligació d'adaptar les seues estructures a la situació de cooficialitat vigent en la nostra Comunitat, perquè en tots els casos l'exercici de la llibertat d'opció i l'eficàcia de l'elecció estiguen garantits, ja que han transcorregut més de 20 anys des de la promulgació de la Llei d'ús i ensenyament del valencià, els principis de la qual són clars i terminants, i no necessiten cap interpretació. Per això, la no-adaptació de l'estructura dels Ajuntaments a la cooficialitat lingüística comporta una limitació a l'exercici dels drets lingüístics dels ciutadans, ja que l'Administració valenciana ha de ser un referent i marcar la pauta de l'ús del valencià, i respectar sempre els drets individuals i de tolerància, respecte, i aplicació de la Llei, ja que la integració lingüística en les dues llengües oficials de la Comunitat Valenciana és un deure de tots els ciutadans i comporta l'obligació per als poders públics de facilitar els instruments necessaris perquè així siga.

El dret a la no-discriminació per motius lingüístics apareix expressament consagrat en el paràgraf tercer de l'article 7.e del nostre Estatut d'autonomia ("ningú no podrà ser discriminat per raó de la seua llengua").

Per la seua banda, i en l'àmbit de les relacions oficials, este principi general de no-discriminació es concreta, en l'article 11 de la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, en el dret que assistix cada ciutadà a triar, en les actuacions iniciades a instància de part, la llengua en la qual desitgen que l'Administració els comuniquen aquells aspectes que els interessin, i en les actuacions iniciades d'ofici, en el dret a indicar la llengua en la qual desitgen que l'Administració es comuniquen amb ells, siga quina siga la llengua en la qual esta actuació haguera estat iniciada. Amb tot això, a més a més, es reitera el mandat

contingut, a escala estatal, en l'article 36 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, sobre la llengua que cal emprar en la tramitació dels procediments administratius.

En conseqüència, i com no podia ser d'una altra manera, és missió d'esta institució vetlar pel compliment dels preceptes constitucionals, estatutaris i legislatius citats, i són constants les recomanacions del Síndic a l'Administració pública, tant autonòmica com local, perquè els impresos, formularis i models, etc. que utilitze siguen redactats en les dues llengües cooficials de la Comunitat Valenciana, valencià i castellà, d'acord amb la legislació vigent.

Per tot això, l'Administració pública ha de trobar, a l'hora d'elaborar les necessàries polítiques de normalització lingüística, el punt de just equilibri entre les necessitats de fomentar i potenciar l'ús social i oficial del valencià, i retornar-lo a una situació d'igualtat amb el castellà, i els drets lingüístics reconeguts a tots els valencians, siga quina siga la seua realitat idiomàtica. Un punt d'equilibri que, la majoria de vegades, es trobarà en la remissió de documents bilingües, fins i tot amb preferència (a través de la seua ubicació en primer lloc, lletra més gran o negreta) del valencià, amb la finalitat d'assolir els objectius de normalització.

De conformitat amb tot el que hem exposat més amunt, formulem a l'Ajuntament de Catarroja la següent Suggestió: que adopte, en l'àmbit de les seues competències, totes les mesures ordinàries i extraordinàries, com també pressupostàries necessàries a fi d'adaptar les seues estructures perquè els impresos, formularis, models oficials, actes, models, etc. que utilitze siguen redactats, de conformitat amb la legislació vigent, en les dues llengües cooficials a la Comunitat Valenciana

De conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agrairem que ens remeta, en el termini d'un mes, el preceptiu informe en què ens manifeste l'acceptació o no de la recomanació que li fem o, si s'escau, les raons que considere per a no acceptar-la.

Perquè en prenga coneixement, li fem saber, igualment, que, a partir del mes següent a la data en què s'ha dictat, la resolució serà inserida en la pàgina web de la institució.

Agraïm la seua col·laboració i la remissió del que li hem sol·licitat.

Atentament,

Emilia Caballero Álvarez
Síndica de Greuges e.f. de la Comunitat Valenciana